

TENTAMEN – MEKANIK MI, TMMI39, TEN 1

Torsdagen den 9 april 2015, klockan 14–19

Kursadministratör

Anna Wahlund, anna.wahlund@liu.se, 013-281157

Examinator

Joakim Holmberg

Tentamensjour

Joakim Holmberg, joakim.holmberg@liu.se, 013-282338

Besöker salen

15:30

Antal uppgifter

5 stycken uppgifter, där varje uppgift ger maximalt 3 poäng

Antal sidor

7 stycken (inklusive försättsblad)

Hjälpmedel

Formelblad (medföljer tentamenstesen) samt räknedosa

Betygsgränser

Summa poäng	Betyg
0–5	UK
6–8	3
9–11	4
12–15	5

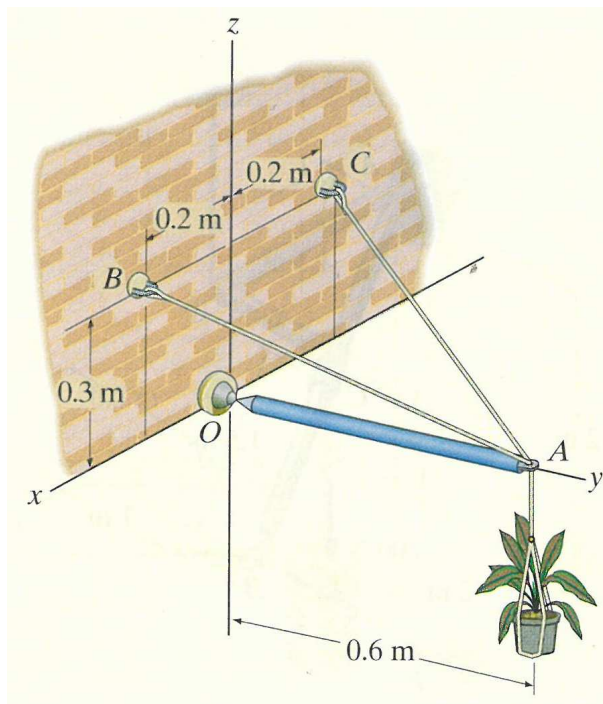
Svar

Anslås på kurshemsidan efter skrivtidens slut

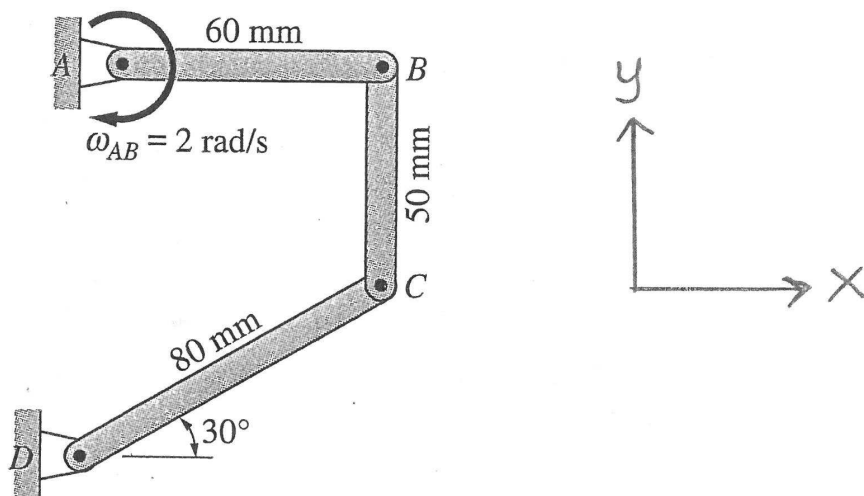
http://www.solidmechanics.iei.liu.se/Examiners/Courses/Bachelor_Level/tmmi39/

TENTAMEN I MEKANIK F.K. (TMMI39)

- 1 Stången OA , vars massa kan försummas, påverkas av kraften $-180\bar{k}$ N i punkten A på grund av blomkrukan. Stången hålls i läge av linorna AB och AC . I punkten O sitter stången fast i en kulle, som kan ta upp krafter i alla tre axelriktningar. Bestäm storleken på kraften i linorna AB och AC . (3p)

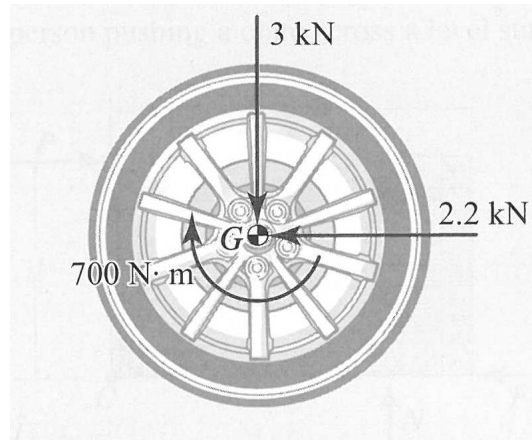

- 2 I det läge som figuren visar är vinkelhastigheten för länken AB 2 rad/s medurs. Bestäm vinkelhastigheterna ω_{BC} och ω_{CD} till storlek och riktning. (3p)

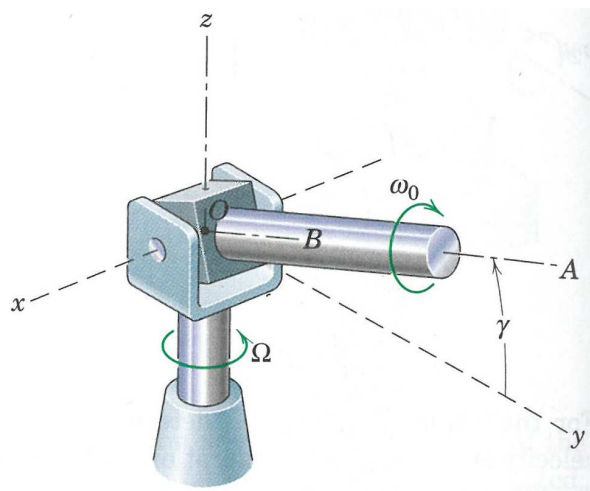

3 En bakhjulsdriven sportbil accelererar med konstant acceleration från 0 till 100 km/h. Bilens bakaxel påverkar vardera bakhjulet med en vertikal kraft, en horisontell kraft och ett moment (se figuren som visar ett av hjulen). Gravitationen påverkar hjulen med $g = 9.81 \text{ m/s}^2$ vertikalt nedåt. Varje hjul har massan $m = 20 \text{ kg}$, masströghetsmomentet $I_G = 1.3 \text{ kgm}^2$ och diametern 0.6 m .

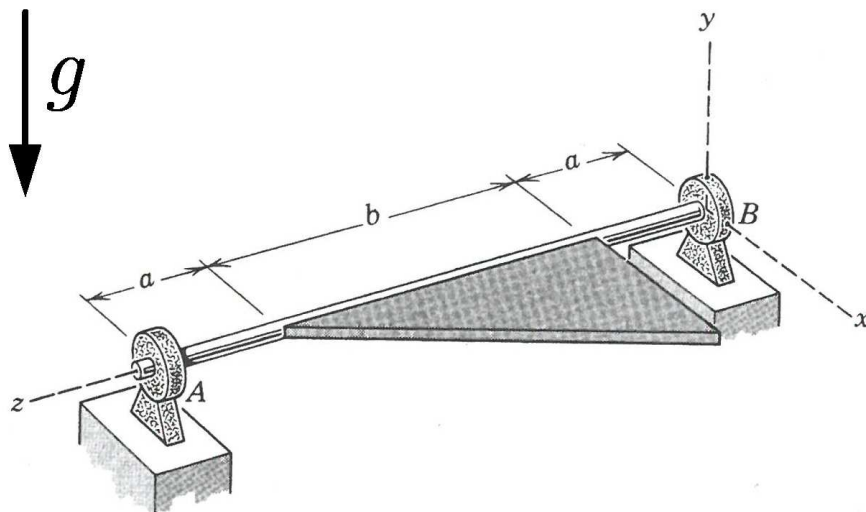
- Gör en komplett friläggning av hjulet på bilden. (1p)
- Bestäm den minsta statiska friktionskoefficienten som krävs för att hjulen ska rulla utan glidning. (1p)
- Åt vilket håll rullar bilen? Varför? (1p)

4 Den vertikala axeln med festsatt klyka roterar kring z -axeln med den konstanta vinkelhastigheten Ω . Samtidigt roterar stängen B kring sin egen axel OA med den konstanta vinkelhastigheten ω_0 och vinkeln γ ökar konstant med $\dot{\gamma}$. Koordinatsystemet xyz sitter fast i klykan med origo i punkten O . Bestäm både vinkelhastighetsvektorn $\vec{\omega}$ och vinkelaccelerationsvektorn $\vec{\alpha}$ för stängen B . (3p)

- 5 En masslös axel roterar fritt i sina lagringar vid $\mathcal{A}$ och $\mathcal{B}$. Lagret vid $\mathcal{A}$ kan endast ta upp krafter i x - och y -led. Lagret vid $\mathcal{B}$ kan ta upp krafter i x -, y - och z -led. En tunn triangulär platta med massan m är svetsad på axeln. Beräkna reaktionskraften vid $\mathcal{A}$ precis då plattan släpps. (3p)

---

punkt.

FORMELBLAD TMMI39

Beteckningar:

$\mathcal{A}, \mathcal{B}$: godtyckliga punkter

$\mathcal{P}$: fix punkt i rummet

$\mathcal{O}$: fix punkt i kroppen och i rummet

$\mathcal{G}$: masscentrum

$\bar{V}$: godtycklig vektor

$d_{\perp v}$: vinkelräta avståndet mellan $\mathcal{A}$ och $\bar{v}_G$

$d_{\perp a}$: vinkelräta avståndet mellan $\mathcal{A}$ och $\bar{a}_G$

$I_{G-\mathcal{G}}$: masströghetsmoment m.a.p. axeln $\mathcal{G}-\mathcal{G}$ genom masscentrum

$I_{\mathcal{D}-\mathcal{D}}$: masströghetsmoment m.a.p. axeln $\mathcal{D}-\mathcal{D}$ parallell med axeln $\mathcal{G}-\mathcal{G}$

d : vinkelräta avståndet mellan axlarna $\mathcal{G}-\mathcal{G}$ och $\mathcal{D}-\mathcal{D}$

Kinematik

- Naturliga komponenter:

$$\bar{v} = \dot{s}\bar{e}_t = \rho\dot{\beta}\bar{e}_t, \quad \bar{a} = \frac{\dot{s}^2}{\rho}\bar{e}_n + \ddot{s}\bar{e}_t$$

- Polära koordinater:

$$\bar{v} = \dot{r}\bar{e}_r + r\dot{\theta}\bar{e}_\theta, \quad \bar{a} = (\ddot{r} - r\dot{\theta}^2)\bar{e}_r + (r\ddot{\theta} + 2\dot{r}\dot{\theta})\bar{e}_\theta$$

- Derivering i roterande koordinatsystem (xyz)

$$\dot{\bar{V}} \equiv \left(\frac{d\bar{V}}{dt} \right)_{/XYZ} = \left(\frac{d\bar{V}}{dt} \right)_{/xyz} + \bar{\Omega} \times \bar{V}$$

där $\bar{\Omega}$ är vinkelhastigheten hos xyz relativt XYZ

- Hastighet och accelerationssamband: Låt $\mathcal{A}$ och $\mathcal{B}$ vara fixa punkter i en stel kropp. Då gäller

$$\begin{aligned} \bar{v}_B &= \bar{v}_A + \bar{\omega} \times \overline{\mathcal{A}\mathcal{B}} \\ \bar{a}_B &= \bar{a}_A + \bar{\omega} \times (\bar{\omega} \times \overline{\mathcal{A}\mathcal{B}}) + \dot{\bar{\omega}} \times \overline{\mathcal{A}\mathcal{B}} \end{aligned}$$

Kinetik

- Kraft- och momentlagar

$$\begin{aligned} \Sigma \bar{F} &= \dot{\bar{G}} = m\bar{a}_G \\ \Sigma \bar{M}_G &= \dot{\bar{H}}_G, \quad \Sigma \bar{M}_P = \dot{\bar{H}}_P, \quad \Sigma \bar{M}_A = \dot{\bar{H}}_G + \overline{\mathcal{A}\mathcal{G}} \times m\bar{a}_G \end{aligned}$$

- Momentlagar (2D)

$$\Sigma M_G = I_G \alpha, \quad \Sigma M_O = I_O \alpha, \quad \Sigma M_A = I_G \alpha \pm m a_G d_{\perp a}$$

- Förflyttningssatser

$$\begin{aligned} \bar{H}_B &= \bar{H}_A + \overline{\mathcal{B}\mathcal{A}} \times m\bar{v}_G \\ \Sigma \bar{M}_B &= \Sigma \bar{M}_A + \overline{\mathcal{B}\mathcal{A}} \times \Sigma \bar{F} \end{aligned}$$

- Rörelsemängdsmoment

$$\begin{aligned} \bar{H}_G &= \bar{I}_G \bar{\omega}, \quad \bar{H}_O = \bar{I}_O \bar{\omega} \\ H_A &= I_G \omega \pm m v_G d_{\perp v} \quad (2D) \end{aligned}$$

- Arbete och energi

Energibalans

$$T_1 + V_{g1} + V_{e1} + U'_{1-2} = T_2 + V_{g2} + V_{e2}$$

där En kraft $\bar{F}$ resp. ett kraftparsmoment $\bar{C}$ utför arbetet

$$\begin{aligned} U'_{1-2} &= \int_1^2 \bar{F} \cdot d\bar{r} \quad \text{resp.} \quad U'_{1-2} = \int_1^2 \bar{C} \cdot \bar{\omega} dt \\ U'_{1-2} &= \int_1^2 \bar{F} \cdot d\bar{r} \quad \text{resp.} \quad U'_{1-2} = \int_1^2 C d\theta \quad (2D) \end{aligned}$$

Plan rörelse

$$\begin{aligned} T &= \frac{1}{2} m v_G^2 + \frac{1}{2} I_G \omega^2 \\ T &= \frac{1}{2} I_O \omega^2 \end{aligned}$$

Tredimensionell rörelse

$$\begin{aligned} T &= \frac{1}{2} m \bar{v}_G \cdot \bar{v}_G + \frac{1}{2} \bar{\omega} \cdot \bar{H}_G \\ T &= \frac{1}{2} \bar{\omega} \cdot \bar{H}_O \end{aligned}$$

- Impuls och impulsmoment

$$\begin{aligned} \bar{G}_1 + \int_{t_1}^{t_2} \Sigma \bar{F} dt &= \bar{G}_2, \quad \bar{G} = m \bar{v}_G \\ \bar{H}_{P_1} + \int_{t_1}^{t_2} \Sigma \bar{M}_P dt &= \bar{H}_{P_2}, \quad \bar{H}_{G_1} + \int_{t_1}^{t_2} \Sigma \bar{M}_G dt = \bar{H}_{G_2} \end{aligned}$$

- Tröghetssamband

$$\begin{aligned} \bar{I} &= \begin{pmatrix} I_{xx} & -I_{xy} & -I_{xz} \\ -I_{xy} & I_{yy} & -I_{yz} \\ -I_{xz} & -I_{yz} & I_{zz} \end{pmatrix} \\ I_{xx} &= \int (y^2 + z^2) dm, \quad I_{xy} = \int xy dm \\ \bar{I}_A &= \bar{I}_G + m \begin{pmatrix} d_y^2 + d_z^2 & -d_x d_y & -d_x d_z \\ -d_x d_y & d_x^2 + d_z^2 & -d_y d_z \\ -d_x d_z & -d_y d_z & d_x^2 + d_y^2 \end{pmatrix} \end{aligned}$$

$$\text{där} \quad \begin{pmatrix} d_x \\ d_y \\ d_z \end{pmatrix} = \bar{\mathcal{G}}\bar{\mathcal{A}} \quad (\text{eller } \bar{\mathcal{A}}\bar{\mathcal{G}})$$

$$I_{D-D} = I_{G-G} + m d^2, \quad I_{D_{xy}} = I_{G_{xy}} + m d_x d_y$$

Algebra

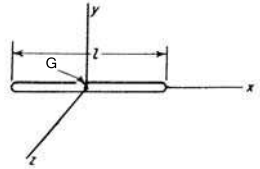
$$\bar{a} \cdot (\bar{b} \times \bar{c}) = \bar{b} \cdot (\bar{c} \times \bar{a})$$

$$\bar{a} \times (\bar{b} \times \bar{c}) = \bar{b}(\bar{a} \cdot \bar{c}) - \bar{c}(\bar{a} \cdot \bar{b})$$

$$|\bar{a} \times \bar{b}| = |\bar{a}||\bar{b}| \sin \varphi$$

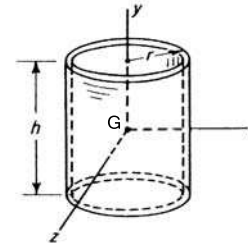
Masströghetsmoment

Stång:

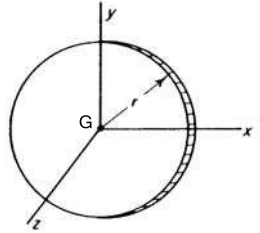
$$I_{G_{xx}} = 0, \quad I_{G_{yy}} = I_{G_{zz}} = \frac{ml^2}{12}$$

Cirkulärt rör:

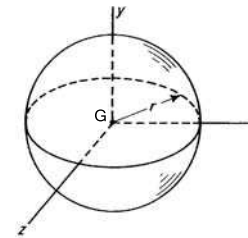
$$I_{G_{xx}} = I_{G_{zz}} = \frac{m}{12}(6r^2 + h^2), \quad I_{G_{yy}} = mr^2$$

Cirkelskiva:

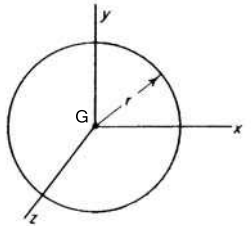
$$I_{G_{xx}} = I_{G_{yy}} = \frac{mr^2}{4}, \quad I_{G_{zz}} = \frac{mr^2}{2}$$

Sfäriskt klot:

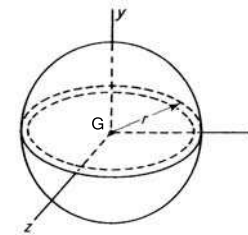
$$I_{G_{xx}} = I_{G_{yy}} = I_{G_{zz}} = \frac{2}{5}mr^2$$

Ring:

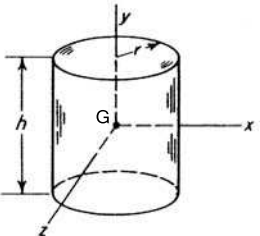
$$I_{G_{xx}} = I_{G_{yy}} = \frac{mr^2}{2}, \quad I_{G_{zz}} = mr^2$$

Sfäriskt skal:

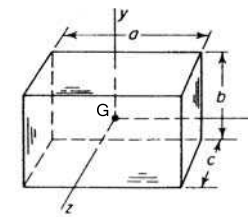
$$I_{G_{xx}} = I_{G_{yy}} = I_{G_{zz}} = \frac{2}{3}mr^2$$

Cirkulär cylinder:

$$I_{G_{xx}} = I_{G_{zz}} = \frac{m}{12}(3r^2 + h^2), \quad I_{G_{yy}} = \frac{mr^2}{2}$$

Rektangulärt block:

$$I_{G_{xx}} = \frac{m}{12}(b^2 + c^2), \quad I_{G_{yy}} = \frac{m}{12}(a^2 + c^2), \quad I_{G_{zz}} = \frac{m}{12}(a^2 + b^2)$$